

Yttrande

Datum
2010-01-22
Ert datum
2019-12-03

Vårt dnr
102/2019-4.1.1.
Ert dnr
5.4.18-18298/2019

Sidnr
1(2)

Jordbruksverket
Djurhälsoenheten
Kersti Andersson

Ansökan om marknadsgodkännande av den genetiskt modifierade rapsen EPA+DHA Canola Event LBFLFK (EFSA: EFSA- GMO-DE-2019-157)

Yttrande

Baserat på det underlag nämnden tagit del av bedömer vi att livsmedel och foder från rapsen EPA+DHA Canola Event LBFLFK inte innebär någon ökad risk för hälsa eller miljö jämfört med konventionell raps. Märkningslagstiftningen ger den som av andra skäl vill undvika den genetiskt modifierade rapsen möjlighet att undvika produkter som består av, innehåller eller producerats från rapsen.

Bakgrund

Företaget BASF Plant Science har ansökt om marknadsgodkännande av den genetiskt modifierade rapsen EPA+DHA Canola Event LBFLFK. Ansökan gäller import och bearbetning och användning av rapsen som livsmedel och foder.

Odlade oljeväxter innehåller framför allt fettsyror palmitinsyra, stearinsyra, oljesyra, linolsyra och linolensyra. I andra organismer finns även andra sorters fettsyror. För människan är fisk den huvudsakliga källan till de riktigt långa, fleromättade omega-3-fettsyror eikosapentaensyra (EPA) och dokosahexaensyra (DHA). De höga halterna av dessa fettsyror i vissa fiskarter beror till stor del på fiskarnas intag av plankton som syntetiserar EPA och DHA.

Den aktuella rapsen har modifierats för att producera fettsyror EPA och DHA i sin fröolja och för tolerans mot herbicider baserade på imazamox.

Överväganden

Sverige importerar inga genetiskt modifierade grödor. Resonemanget nedan rör därför andra medlemsstater.

Ansökan omfattar inte odling, men en möjlig spridningsväg skulle kunna vara via spillplantor som kan uppkomma vid transport och hantering av frön. Spillplantor utgör i sig inte någon risk för negativ påverkan på miljön eller lantbrukarnas ekonomi. Det är först om den genmodifierade rapsen skulle sprida sig och tränga ut den vilda floran, om en ekologisk lantbrukare skulle få inblandning i sin skörd eller en konventionell lantbrukare få en inblandning över 0,9 procent som problem uppstår.

Vildväxande raps återfinns till största delen på av människan påverkad mark i närheten av där rapsfrön hanteras. Det rör sig om till exempel hamnområden, längs vägkanter och järnvägsspår, åkerkanter och vid anläggningar där raps bearbetas. I naturliga, ostörda miljöer har raps däremot svårt att etablera sig. När det gäller överlevnads- och spridningsförmåga torde den modifierade rapsen inte skilja sig från konventionell raps.

När raps importerats till EU sker det via båt och den allra största delen bearbetas vid anläggningar nära importhamnen. En mindre del transporteras vidare, mestadels via båt men också med tåg eller lastbil. I lagstiftningen ställs krav på övervakning av oförutsedda händelser inklusive övervakning av spillplanter i samband med import. Vad som krävs i det enskilda fallet framgår av kommissionens beslut vid ett eventuellt marknadsgodkännande.

Förutom human konsumtion är rapsen tänkt att användas som en källa till EPA och DHA vid utfodring av odlade vattenlevande djur.

Imazamox är godkänd som aktiv substans inom EU.

Etisk bedömning

Nämnden bedömer att användning av rapsen EPA+DHA Canola Event LBFLFK som livsmedel och foder inte innebär någon ökad risk för människors eller djurs hälsa jämfört med konventionell raps. Olja från den genmodifierade rapsen kan snarare ge hälsofördelar. Ur miljöhänseende anser nämnden att oavsiktligt spill inte utgör någon risk för miljön. För att odlad fisk (särskilt marina fiskar) ska ge samma hälsofördelar som vildfångad behöver fodret innehålla EPA and DHA. Rapsen skulle i det sammanhanget kunna ersätta en del av den fiskolja som idag används.

Märknings- och spårbarhetslagstiftningen ger varje individ en valmöjlighet. Den som så önskar kan välja att inte köpa produkter som består av, innehåller eller är framställda från den aktuella rapsen, medan den som så önskar kan göra det.

Mari Andersson

Marie Nyman

Beslut i detta ärende har efter föredragning av kanslichef Marie Nyman fattats av ledamöterna Mari Andersson, Malin Larsson, Betty Malmberg, Josef Fransson, Daniel Bäckström, Ilona Szatmári Waldau (avikande mening), Magnus Oscarsson, Bengt Eliasson, Maria Gardfjell (skiljaktig mening), Patrice Humblot, Stefan Jansson, Martin Weih, Christina Dixelius och Maria Björkman. Vid handläggning av ärendet deltog även ersättaren Staffan Eklöf och tjänstemännen Marie Nyman och Mia Olsson.

Reservation

Jag reserverar mig mot nämndens beslut att tillstyrka marknadsgodkännande för användande av den genetiskt modifierade rapsen EPA+DHA Canola Event LBFLFK, ansökt av företaget BASF Plant Science. Rapsen kommer att kunna användas med herbicider baserade på imazamox. Jag ser inte det samhällsmässiga eller ekologiska mervärdet att tillåta grödor som bygger på användning av detta. Att anpassa grödor så att de i princip är designade för fortsatt användning av herbicider är fel.

För BASF Plant Science kan den ekonomiska vinningen bli stor i att använda GM-grödor med tillhörande insatsmedel på marknaden, men jag ser ingen samhälls- eller ekologisk nytta i att tillstyrka förslaget.

Ilona Szatmári Waldau (V)

Reservation

Remiss från Jordbruksverket: Ansökan om marknadsgodkännande av den genetiskt modifierade rapsen EPA+DHA Canola Event LBFLFK.

Jag reserverar mig mot beslutet att marknadsgodkänna den genmodifierade rapsen.

Maria Gardfjell (MP)